

The Economist with a Heart: Critique of “Your Inner Economist” by Tyler Cowen

นักเศรษฐศาสตร์ผู้มีหัวใจ บทวิพากษ์นักเศรษฐศาสตร์ในตัวเราของไทเลอร์ โควเิน

Tawan Wannarat

ตะวัน วรรณรัตน์

Faculty of Arts, Silpakorn University, Thailand

Corresponding author

e-mail: wa_tawan@hotmail.com

Received 15-02-2022

Revised 17-05-2022

Accepted 02-06-2022

Abstract

This article aims to further understand “the economist inside us” as put forth in the book “Discover Your Inner Economist” by Tyler Cowen. The content of this book explains socio-economic behaviors of real people through classical and neoclassical economic theories whereas standard economic textbooks tend to demonstrate the economic equilibrium based on mathematic approaches regardless of the practicality. However, “the economist inside us” whom Cowen gave a heart, is still an economist who seeks answers by econometrics and solves problems by market mechanisms. The heart of such economist lies in conservatism, which aims to preserve the old world and its social status because it is viewed as being more decent.

Keywords: neoclassical economics, conservatism, Tyler Cowen

บทคัดย่อ

บทความนี้ต้องการทำความเข้าใจ “นักเศรษฐศาสตร์ในตัวเรา” จากหนังสือสวมวิญญาณนักเศรษฐศาสตร์ของไทเลอร์ โควเิน เนื้อหาในหนังสือเล่มดังกล่าวใช้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์แบบคลาสสิกและนีโอคลาสสิกในการอธิบายพฤติกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้คนที่มีชีวิตจริง ๆ แตกต่างไปจากตำราเรียนเศรษฐศาสตร์มาตรฐานที่มุ่งอธิบายหรือแสวงหาจุดดุลยภาพด้วยวิธีการทางคณิตศาสตร์บนหน้ากระดาษเท่านั้น อย่างไรก็ตามนักเศรษฐศาสตร์ในตัวเราที่โคเวนพยายามใส่หัวใจลงไปนั้นก็ยังคงเป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่ใช้เศรษฐกิจมิติเป็นเครื่องมือในการหาคำตอบและใช้กลไกตลาดในการแก้ปัญหา ในขณะที่หัวใจของนักเศรษฐศาสตร์คนนั้นก็หัวใจแบบอนุรักษนิยมที่มุ่งรักษาโลกแบบเก่าและสถานะทางสังคมแบบที่เป็นมาและเป็นอยู่เอาไว้เนื่องจากเห็นว่าสิ่งนั้นคือความถูกต้องสวยงาม

คำสำคัญ: เศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิก อนุรักษนิยม โควเิน

บทนำ

ในช่วงกว่าหนึ่งทศวรรษกว่า ๆ ที่ผ่านมาได้มีการแปลหนังสือชุด “ECONOMIC SERIES” ออกมาอย่างต่อเนื่อง หนังสือในกลุ่มนี้มีใช้ตำราเศรษฐศาสตร์อย่างเป็นทางการที่ใช้ในการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยหรือในโรงเรียน ไม่ใช่รายงานสถานการณ์เศรษฐกิจประจำปีหรือประจำปีไตรมาส หากแต่เป็นหนังสือที่นำแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องการใช้เหตุผลและแรงจูงใจมาประยุกต์ใช้เพื่อทำความเข้าใจกับการตัดสินใจในการเลือกทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคม

ในปี พ.ศ. 2551 สำนักพิมพ์เริ่มต้นด้วยการพิมพ์หนังสือของนักเขียนนามทิม ฮาร์ตฟอร์ดเรื่อง นักสืบเศรษฐศาสตร์ซึ่งแปลมาจากฉบับภาษาอังกฤษชื่อ The Undercover Economist หนังสือเล่มนี้ถูกพิมพ์ซ้ำเป็นครั้งที่ 10 ในปี พ.ศ. 2555 ซึ่งก็หมายความว่ามีการพิมพ์ซ้ำสิบครั้งภายในเวลาเพียงแค่ 4 ปีเท่านั้น และในปีต่อมาหนังสือชื่อเศรษฐศาสตร์แห่งชีวิต ซึ่งแปลมาจาก The Logic of life ของนักเขียนคนเดิมก็ปรากฏออกมาสู่สาธารณะ

หลังจากหนังสือเศรษฐศาสตร์ที่เขียนโดยทิม ฮาร์ตฟอร์ดทั้งสองเล่มได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี สำนักพิมพ์จึงลองแปลหนังสือของไทเลอร์ โควินอาจารย์เศรษฐศาสตร์ผู้มีชื่อเสียงดูบ้าง ในปี พ.ศ. 2555 หนังสือชื่อ สวมวิญญาณนักเศรษฐศาสตร์ ซึ่งแปลจาก discover your inner economist จึงปรากฏสู่สาธารณะ โดยมีคำโปรยจากเว็บไซต์ของสำนักพิมพ์ผู้จัดพิมพ์ ความว่า “ไทเลอร์ โควิน หนึ่งในนักเศรษฐศาสตร์ชั้นนำของอเมริกา นำเสนอวิธีตั้งตรรกะแบบนักเศรษฐศาสตร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน การมองโลกในมุมเศรษฐศาสตร์ให้ประโยชน์มากกว่าที่คิด เช่น การรู้จักใช้รางวัลหรือแรงจูงใจที่เหมาะสมมาปรับใช้กับคนอื่นรอบตัว เพื่อช่วยรักษาและพัฒนาความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง” และ “หนังสือเล่มนี้จะให้มุมมองที่แหวกแนวแหลมคม ให้เห็นแนวทางที่คุณสามารถนำเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ให้เป็นประโยชน์กับตัวเองทั้งที่บ้าน ที่ทำงาน และแม้กระทั่งเวลาพักร้อน เมื่อการเข้าใจแรงจูงใจที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคลเป็นหัวใจของความสำเร็จและความพอใจในการติดต่อสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่ให้ลูกล้างจาน ไปจนกระทั่งถึงประชุมธุรกิจที่ได้ผล หรือดึงดูดเพศตรงข้าม เรื่อยไปจนถึงหาโกสต์ดี ๆ ในต่างแดน”

หนังสือทั้งสามเล่มดังกล่าวข้างต้นมีลักษณะคล้ายกันคือใช้ชื่อเรื่องโดยมีคำว่า “เศรษฐศาสตร์” อยู่ในชื่อเรื่องเพื่อสื่อให้ผู้อ่านรับรู้ว่าเป็นหนังสือที่ใช้หลักการทางเศรษฐศาสตร์ในการวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันไม่ว่าจะเป็น นักสืบเศรษฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์แห่งชีวิต และสวมวิญญาณนักเศรษฐศาสตร์ เช่นเดียวกับคำโปรยบนเว็บไซต์ของสำนักพิมพ์และบนปกหนังสือก็สอดคล้องไปในทางเดียวกันว่าหนังสือเหล่านี้จะช่วยทำให้ผู้อ่านทำความเข้าใจกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้อย่างลุ่มลึกมากขึ้นผ่าน “แว่นเศรษฐศาสตร์”

อย่างไรก็ตาม “แว่นเศรษฐศาสตร์” ของฮาร์ตฟอร์ดและโคเวนก็ยังคงมีความแตกต่างกันอยู่ด้วย ข้อสังเกตสำคัญสามารถพิจารณาได้จากความคิดเห็นของนักเศรษฐศาสตร์ผู้เขียนหนังสือเรื่องทุนนิยมที่มีหัวใจอย่างสฤณี อาชวานันทกุล

สฤณีเขียนถึงฮาร์ตฟอร์ดไว้ในคำนำผู้แปลของหนังสือเศรษฐศาสตร์แห่งชีวิตตอนหนึ่ง ความว่า “อย่างไรก็ตามฮาร์ตฟอร์ดจะให้หน้าหนักกับการถ่ายทอดเศรษฐศาสตร์ให้เป็นเรื่องสนุกและเข้าใจง่าย มากเสียจนละเลยหรือลดทอนปัจจัยสำคัญหลายประการที่อยู่นอกชุดคำอธิบายที่เขาใช้ในแต่ละประเด็นในทางที่อาจทำให้คนทั่วไปเข้าใจผิดว่าความมีเหตุผลเป็นปัจจัยหลักเพียงหนึ่งเดียวที่ส่งอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์ หรือไปลืมนึกว่านักเศรษฐศาสตร์เป็นพหูสูตผู้อธิบายได้ทุกเรื่อง... “ประโยชน์สาธารณะ” หรือ “หน้าที่พลเมือง” อาจมีความสำคัญมากกว่าที่ฮาร์ตฟอร์ดพยายามหว่านล้อมให้เราเชื่อก็ได้ น่าเสียดายที่เขาไม่ได้ให้น้ำหนักกับปัจจัย “ไร้เหตุผล” เหล่านี้เท่าที่ควร เพราะโลกจริงมีปัจจัยที่สลับซับซ้อนมากกว่าการแข่งขันไปก็เกอร์หลายเท่า”

ในขณะที่เมื่อกล่าวถึงโคเวนไว้ในบทนำสำนักพิมพ์ในหนังสือสวมวิญญาณนักเศรษฐศาสตร์ สฤณีเขียนว่า “เชื่อว่าเมื่อทุกท่านอ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้วคงเห็นตรงกับผู้เขียนว่า ไทเลอร์ โควินหัวทอนนักเศรษฐศาสตร์รุ่นใหม่ไฟแรงกำลังใส่หัวใจที่หล่นหายคืนให้กับวิชาเศรษฐศาสตร์ และชีวิตที่เราสามารถ “ปลุก” นักเศรษฐศาสตร์ที่หลับใหลอยู่ในตัวเราแต่ละคนขึ้นมา-ไม่ใช่ นักเศรษฐศาสตร์สัตว์เศรษฐกิจ หากแต่เป็นนักเศรษฐศาสตร์มีหัวใจ ผู้มองเห็นความสำคัญของสามัญสำนึก และพร้อมเรียนรู้อยู่เสมอว่าจะสร้างสรรค์หรือปรับแต่งแรงจูงใจของเราให้เอื้อต่อชีวิตที่อยู่ดีมีสุขได้อย่างไร”

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าสฤณีผู้เคยเขียนหนังสือเรื่องทุนนิยมมีชีวิต ธุรกิจมีหัวใจจะชื่นชมโคเวนมากกว่าฮาร์ตฟอร์ดในแง่ที่ว่า “แว่นเศรษฐศาสตร์” ของโคเวนมีส่วนผสมของ “หัวใจ” อยู่ด้วย จึงเป็นที่น่าสนใจว่าเมื่อวิชาเศรษฐศาสตร์ได้ถูกทำให้เข้าถึง

และเข้าใจได้ง่าย มีตัวอย่างในชีวิตประจำวันให้เห็นได้ชัดเจน อีกทั้งยังได้รับการรับรองด้วยการใส่หัวใจลงในศาสตร์นี้ เศรษฐศาสตร์จึงกลายเป็นศาสตร์ที่แสนมีเสน่ห์เพราะไม่เพียงสามารถทำให้บุคคลแสวงหาประโยชน์จากสถานการณ์ในชีวิตประจำวันเพื่อชีวิตที่ดีขึ้นของตน ในขณะเดียวกันก็ยังมีได้ละเลยเรื่องของหัวใจและสามัญสำนึกของมนุษย์ที่จะทำให้สังคมน่าอยู่

บทความนี้จึงต้องการจะพาผู้อ่านให้ไปทำความรู้จักกับนักเศรษฐศาสตร์ผู้มีหัวใจจากหนังสือสวมวิญญาณนักเศรษฐศาสตร์ของไทเลอร์ โควนเพื่อมองอย่างพินิจว่า “นักเศรษฐศาสตร์ในตัวเรา” ตามแบบของไทเลอร์ โควน นั้นมีความคิดความอ่านอย่างไร แตกต่างจากนักเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิกตามตำราเศรษฐศาสตร์มาตรฐานอย่างไร เพื่อจะพยายามสรุปในท้ายที่สุดว่าการมีหัวใจของนักเศรษฐศาสตร์ในตัวเราจะส่งผลทำให้วิชาเศรษฐศาสตร์กลายเป็นวิชาที่จะเป็นแสงสว่างสำหรับการแก้ปัญหาสังคมเศรษฐกิจโดยเฉพาะปัญหาเรื่องความยากจนและความเหลื่อมล้ำได้หรือไม่

ทำความรู้จักกับเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิก

การทำความเข้าใจกับเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิกเป็นเรื่องที่ทำได้ยากและต้องอาศัยทักษะทางคณิตศาสตร์และสถิติพอสมควร อย่างไรก็ตามบทความนี้จะอธิบายอย่างรวบรัดถึงหลักพื้นฐานที่สำคัญบางประการของเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิกโดยไม่ลงรายละเอียด เพื่อเป็นหลักอ้างอิงในการทำความเข้าใจกับความคิดของ “นักเศรษฐศาสตร์ในตัวเรา”

เนื้อหาในหัวข้อนี้จะกล่าวถึง 4 ประเด็นที่เป็นพื้นฐานของเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิกซึ่งเป็นประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นมากล่าวถึงหลายครั้งในหนังสือสวมวิญญาณนักเศรษฐศาสตร์

ประเด็นแรกคือเรื่องความเป็นอิสระเสรีของปัจเจกบุคคลในการตัดสินใจเลือก โดยเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิกซึ่งสืบทอดแนวนี้สำคัญนี้มาจากเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกมองว่าปัจเจกบุคคลมีอิสระเสรีในการเลือกที่จะตัดสินใจใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของตนไม่ว่าจะเป็นเงิน เวลา และแรงงานไปในทางต่าง ๆ ที่จะให้ตนเองได้รับความพอใจสูงสุด

ประเด็นที่ 2 คือเรื่องแรงจูงใจ เศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิกพิจารณาว่ามนุษย์มีพื้นฐานเป็นผู้ที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน (self interest) และเป็นผู้ที่มีเหตุผล (rational) มนุษย์จึงสามารถเลือกวิธีการที่ดีที่สุดเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการคือการหาให้ได้มากที่สุดโดยสูญเสียให้น้อยที่สุด กิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ของมนุษย์จึงเป็นกิจกรรมที่เกิดจากการตอบสนองต่อแรงจูงใจเพื่อการดังกล่าวนี้ (Teeratayakeenun, 1984)

ประเด็นที่ 3 คือเรื่องความชอบธรรมของการกระจายรายได้ เศรษฐศาสตร์สำนักนีโอคลาสสิกเห็นว่าตลาดเสรีสามารถก่อให้เกิดการแบ่งรายได้หรือการกระจายรายได้ตามประสิทธิภาพของปัจจัยการผลิต แรงงานทุกคนที่มีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตจะได้รับส่วนแบ่งตามหลักเกณฑ์ของผลิตภาพแรงงานหน่วยสุดท้าย (marginal productivity of labor) ดังนั้นความเหลื่อมล้ำที่เกิดจากการที่แรงงานแต่ละคนได้รับค่าตอบแทนไม่เท่ากันจึงเป็นเรื่องธรรมชาติเพราะแรงงานแต่ละคนมีผลิตภาพแรงงานหรือความสามารถไม่เท่ากัน (Peamongsan, 1995)

ประเด็นสุดท้าย คือเรื่องการใช้คณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาคำตอบ McCloskey ได้ให้ความเห็นไว้ว่าจินตภาพรวมกันของนักเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิกคือการนึกถึงแบบจำลองที่เป็นรูปกราฟที่มีเส้นตัดกันไปมา ยุ่งเหยิง รวมถึงมีการพิสูจน์ทฤษฎีและหาคำตอบในเชิงตัวเลขจากสมการคณิตศาสตร์ที่ซับซ้อน จนอาจกล่าวได้ว่าทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิกนั้นสามารถอธิบายด้วยภาษาเขียนไม่กี่ตัวอักษร (McCloskey, 2002, as cited in Jirasattham, 2020)

ทำความรู้จักเบื้องต้นกับหนังสือสวมวิญญาณนักเศรษฐศาสตร์

โดยทั่วไปแล้วเมื่อพูดถึงเนื้อหาของวิชาเศรษฐศาสตร์คนทั่วไปก็มักจะนึกถึงสมการและตัวเลขที่สลบซับซ้อน นึกถึงเส้นกราฟที่ลากขึ้นลงไขว้ทับกันไปมาจนน่าปวดหัว หรือไม่ก็นึกถึงคำอธิบายที่เต็มไปด้วยคำศัพท์ที่ฟังไม่รู้เรื่อง จึงอาจกล่าวได้ว่าวิชาเศรษฐศาสตร์ซึ่งแท้ที่จริงแล้วเป็นสังคมศาสตร์แขนงหนึ่งถูกทำให้เป็นหอคอยงาช้างที่ยากจะมีคนเข้าใจและเข้าถึงในลักษณะ

เดียวกับกับวิทยาศาสตร์ สาเหตุสำคัญก็คงอยู่ที่ตัวนักเศรษฐศาสตร์เองดังที่โคเว่นกล่าวไว้ในหนังสือเล่มนี้ว่า “นักวิชาการเศรษฐศาสตร์หลายคนสร้างชื่อด้วยการพัฒนาความรู้เฉพาะด้านที่แคบมาก” และ “นักเศรษฐศาสตร์ก็เหมือนกับผู้อำนวยการสายอื่นที่ชอบอ้างศัพท์เฉพาะทางและใช้ภาษาเทคนิคที่เข้าใจยาก” (Anusaksatian, 2012 : 8)

ในด้านหนึ่งความพยายามของโคเว่นที่จะใช้เศรษฐศาสตร์เพื่ออธิบายพฤติกรรมของผู้คนหรืออธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันที่มองเห็นและจับต้องได้เช่น “ใช้แรงจูงใจหาแฟน เอาตัวรอดในการประชุมครั้งต่อไป และหลอกล่อให้หมอฟันเบามือ” น่าจะมีส่วนอย่างสำคัญที่จะทำให้ผู้คนทั่วไปเข้าถึงเศรษฐศาสตร์ได้ง่ายขึ้น แต่ในอีกด้านหนึ่งการใช้เศรษฐศาสตร์แบบนี้ก็มีผลอย่างมากที่จะทำให้ผู้คนทั่วไปที่ไม่ใช่เศรษฐศาสตร์เข้าใจว่าความรู้ของวิชาเศรษฐศาสตร์เป็นสิ่งเดียวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติในความหมายที่ว่า เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่จะมีพฤติกรรมดังเช่นที่นักเศรษฐศาสตร์อธิบาย ดังนั้นความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จึงเป็นความรู้ที่สามารถนำไปใช้ทำความเข้าใจและอธิบายทุกสิ่งในชีวิตมนุษย์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำความเข้าใจนั้นเป็นไปได้เพื่อให้ตัวเราเอง “ได้รับสิ่งดี ๆ ในชีวิตเพิ่มขึ้น”

อย่างไรก็ตามโคเว่นไม่เห็นด้วยกับการตีความว่าเศรษฐศาสตร์มองทุกอย่างเป็นเรื่องของเงินทองและไม่เชื่อว่าตลาดจะแก้ปัญหาได้ทุกเรื่อง เขาพยายามอย่างยิ่งที่จะชี้ให้เห็นว่า “แวนเศรษฐศาสตร์” ที่ดีนั้นจะต้องสามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตของผู้คนได้อย่างเข้าใจง่ายและจะต้องทำให้ผู้ฟังรู้สึกได้ว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวของเขาเองจนทำให้ผู้ฟัง “ร้องอ้อ” ดังที่โคเว่นกล่าวไว้ว่า “คุณจะรู้สึกอย่างไรถ้าอ่านประวัติศาสตร์ตัวเองแล้วไม่เห็นมีเหตุการณ์ไหนที่คุณเคยเลย ต่อให้คิดทบทวนสามสี่ตลบก็ตาม คุณคงคิดว่าต้องมีอะไรผิดปกติแน่ เศรษฐศาสตร์ก็เหมือนกัน หากมุ่มมองลึกซึ่งทางเศรษฐศาสตร์ฟังแล้วไม่เข้าใจ ก็คงเป็นเพราะมุ่มมองนั้นมีอะไรผิดปกติจริง ๆ ไม่ใช่ตัวคุณ แต่อีกด้านหนึ่งก็อย่างที่รู้กันว่าถ้าเข้าใจถึงขนาดที่ร้องอ้อได้แล้ว ความเข้าใจนี้จะทรงพลังและมีน้ำหนักมากพอจะส่งอิทธิพลต่อชีวิตของเรานานนับปี” (Anusaksatian, 2012 : 21) เนื้อความในส่วนนี้จึงเป็นการเน้นย้ำจากโคเว่นว่าเศรษฐศาสตร์ที่ดีและที่ถูกต้องจะต้องสามารถเข้าใจได้ง่ายและทำให้ผู้คนรู้สึกว่าเศรษฐศาสตร์เกี่ยวข้องกับตนเอง และหากรู้จักและเข้าใจเศรษฐศาสตร์ได้อย่างถ่องแท้ เศรษฐศาสตร์จะช่วยเปลี่ยนชีวิตของเราได้

โคเว่นเห็นว่าปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในโลกมีแบบแผนบางประการแอบซ่อนอยู่เสมอ ที่สำคัญคือแบบแผนดังกล่าวนั้นโคเว่นยืนยันว่าจะสามารถมองเห็นได้หากใช้ “แวนเศรษฐศาสตร์ที่ดี” โคเว่นจึงกล่าวว่า “เมื่อสวมวิญญาณนักเศรษฐศาสตร์แล้วคุณ จะมองเห็นแบบแผนที่อาจมองข้ามในชั้นแรก หนังสือเล่มนี้จะช่วยให้เห็นแบบแผนที่ซ่อนเร้นอยู่ตามที่ต่าง ๆ ในโลกและในสิ่งที่เราเลือก การจดจำแบบแผนเป็นกุญแจดอกหนึ่งที่จะช่วยให้ตัดสินใจได้ดีขึ้น หากมันไม่ช่วยให้เราเห็นแบบแผนชัดเจนขึ้นก็ไม่ถือเป็นเศรษฐศาสตร์ที่ดี” (Anusaksatian, 2012 : 22)

การอธิบายเศรษฐศาสตร์ในแนวทางเช่นนี้ของโคเว่น แม้อาจจะทำให้ผู้อ่านเปลี่ยนความรู้สึกว่าเศรษฐศาสตร์ไม่ใช่ศาสตร์ที่แข็งกระด้างที่เต็มไปด้วยตัวเลขและเส้นกราฟที่ยากจะทำความเข้าใจและดูจะไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตของเราดังที่เคยเข้าใจ แต่ในส่วนของแกนกลางของคำอธิบายพื้นฐานที่สำคัญแล้วเศรษฐศาสตร์ของโคเว่นก็มีได้แตกต่างจากเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิกหรือเศรษฐศาสตร์กระแสหลักที่เชื่อว่าภายในตัวมนุษย์มีอะไรบางอย่างที่เป็นสัญชาตญาณหรือเป็นธรรมชาติของมนุษย์อยู่ สิ่งนั้นเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก (mainstream economics) เรียกว่าความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน (self interest) และความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนนี้เองที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทางเศรษฐกิจที่มนุษย์จะกระทำต่อกัน ซึ่งในหนังสือเล่มนี้โคเว่นเรียกมันว่า “แบบแผนที่ซ่อนเร้นอยู่ตามที่ต่าง ๆ” และโคเว่นยืนยันว่าเราจะสามารถมองเห็นแบบแผนดังกล่าวนี้ได้ผ่าน “แวนเศรษฐศาสตร์” ซึ่งมีอยู่ในตัวทุกคน และในหนังสือเล่มนี้โคเว่นพยายามกระตุ้นให้ผู้อ่านค้นให้พบแวนอันนั้นในตัวเอง

เป็นที่น่าสังเกตว่าชื่อหนังสือในภาษาไทยมีความแตกต่างในทางความหมายกับชื่อในภาษาอังกฤษ ชื่อหนังสือว่า “สวมวิญญาณนักเศรษฐศาสตร์” ในฉบับภาษาไทยแปลมาจากชื่อภาษาอังกฤษว่า “Discover Your Inner Economist” ชื่อภาษาอังกฤษมีความหมายว่าให้ผู้อ่านปลุกหรือค้นให้พบความเป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่มีอยู่ในตัวเอง ชื่อนี้จึงมีนัยว่าความเป็นนักเศรษฐศาสตร์นั้นเป็นสัญชาตญาณที่มีอยู่แล้วในตัวคนทุกคนเพียงแค่ค้นหามันให้พบเท่านั้น ในขณะที่ชื่อภาษาไทยมีความหมายว่าให้ผู้อ่านลองหยิบยกเอาความเป็นนักเศรษฐศาสตร์จากที่ใดที่หนึ่งเช่นจากหนังสือเล่มนี้มาใช้หรือมาทำความเข้าใจ

กับชีวิตประจำวัน ชื่อในภาษาไทยจึงมีนัยว่าความเป็นนักเศรษฐศาสตร์นั้นมิได้มีอยู่แล้วภายในตัวเอง อย่างไรก็ตามคาดว่าผู้ตั้งชื่อหนังสือในภาษาไทยคงไม่ได้ต้องการสื่อถึงระดับดังกล่าว หากเพียงแต่ต้องการใช้ชื่อที่ฟังดูน่าสนใจเท่านั้น

ความแตกต่างนี้ดูเหมือนจะเป็นเรื่องเล็กน้อยแต่แท้ที่จริงแล้วเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เพราะการยืนยันว่าความเป็นนักเศรษฐศาสตร์แบบกระแสหลักหรือแบบนีโอคลาสสิกเป็นสิ่งที่มิได้อยู่ในตัวผู้คนโดยธรรมชาติ จะสามารถนำไปสู่ความถูกต้องชอบธรรมที่จะสร้างคำอธิบายพฤติกรรมของผู้คนด้วยกรอบความเป็นนักเศรษฐศาสตร์แบบกระแสหลักได้ เพราะนั่นคือสิ่งที่ป็นธรรมชาติ (nature) ในแบบที่วิทยาศาสตร์อธิบาย

หากเราต้องการจะค้นหาและแกะเอาหลักการสำคัญที่เป็นแกนกลางในการอธิบายโลกของหนังสือเล่มนี้ การอ่านและวิเคราะห์ไปที่ละบทจะทำให้เกิดความยุ่งยากและมีพื้นที่ในการเขียนไม่เพียงพอ ดังนั้นบทความนี้จึงพยายามนำเสนอเนื้อหาโดยจับประเด็นที่สำคัญที่ต้องการนำเสนอที่ละหัวข้อจากหนังสือ แล้วใช้รายละเอียดเนื้อหาในบางบทของหนังสือเป็นเนื้อความในแต่ละหัวข้อของบทความนี้ ซึ่งในหลายโอกาสจะมีการใช้คำว่า “นักเศรษฐศาสตร์ในตัวเรา” ตามที่หนังสือใช้ ดังนั้นจึงขอกล่าวไว้ในเบื้องต้นให้เข้าใจว่าผู้เขียนบทความตั้งใจจะใช้คำว่า “นักเศรษฐศาสตร์ในตัวเรา” โดยแปลจากคำว่า “your inner economist” ในภาษาอังกฤษซึ่งเป็นชื่อหนังสือในฉบับภาษาอังกฤษด้วย ดังนั้นทุกครั้งที่มีการใช้คำว่านักเศรษฐศาสตร์ในตัวเราในบทความนี้ ผู้เขียนบทความตั้งใจให้หมายถึงกรอบแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ในแบบที่โคเว่นต้องการจะนำเสนอ ซึ่งโคเว่นยืนยันว่ากรอบแนวคิดดังกล่าวนั้นมีอยู่แล้วในตัวเราทุกคน และข้อความภายใต้เครื่องหมายอัฒภาคในเนื้อความหลังจากนี้จะหมายถึงข้อความจากหนังสือสวมิญญานนักเศรษฐศาสตร์

นักเศรษฐศาสตร์ในตัวเราผู้ใช้แรงจูงใจเพื่อทำชีวิตที่ดีขึ้น

ในบทที่หนึ่งโคเว่นเปิดฉากหนังสือเล่มนี้ว่า “เศรษฐศาสตร์เป็นผลงานสร้างสรรค์ชิ้นโบว์แดงของยุคภูมิธรรมในศตวรรษที่ 18 เกิดจากความเชื่อในเสรีภาพและความก้าวหน้าที่ทำให้กำเนิดสาธารณรัฐอเมริกา ผู้ก่อตั้งประเทศสหรัฐอเมริกาเชื่อในพลังแห่งเสรีภาพ เชื่อว่าสังคมตั้งอยู่บนความคิดว่าปัจเจกบุคคลมีอิสระและความรับผิดชอบ” (Anusaksatian, 2012 : 17)

การที่โคเว่นกล่าวเช่นนี้ก็เพื่อชี้ให้ผู้อ่านเห็นว่าเสรีภาพของปัจเจกบุคคลซึ่งเป็นพื้นฐานของเศรษฐศาสตร์นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะไม่เพียงแต่จะเป็นผลงานชิ้นโบว์แดงของยุคแสงสว่างทางปัญญาในศตวรรษที่ 18 แต่ยังเป็นพื้นฐานของการก่อตั้งประเทศสหรัฐอเมริกาอีกด้วย อย่างไรก็ตามโคเว่นมิได้กล่าวด้วยว่าเสรีภาพดังกล่าวนั้นมักจะเป็นสิ่งที่ถูกวิพากษ์จากเศรษฐศาสตร์กระแสรองอยู่เสมอว่าภายใต้ระบบตลาด ปัจเจกบุคคลมิได้มีเสรีภาพในการเลือกอย่างแท้จริง

นอกจากเรื่องเสรีภาพ ประเด็นเรื่องแรงจูงใจเพื่อทำชีวิตให้ดีขึ้นเป็นสิ่งที่ดูเหมือนจะเป็นแกนกลางของหนังสือเล่มนี้ เนื้อหาในบทที่ 1 หน้าที่ 15 ตอนหนึ่งกล่าวว่า “เมื่อไม่มีตลาดให้ซื้อขายของทุกอย่างก็จำเป็นอยู่เองที่เราจะต้องหาทางจูงใจคนอื่นและจูงใจตัวเองให้ไปถึงจุดหมายที่ต้องการ หนังสือเล่มนี้จะอุทิศให้กับการทำความเข้าใจและเอาชนะปัญหาดังกล่าว การใช้แรงจูงใจและตลาดให้ได้ผลสูงสุดนั้นยากกว่าการออกไปซื้อกล้วยสักหวีเอเยอ” (Anusaksatian, 2012 : 15)

โคเว่นเห็นว่าการใช้แรงจูงใจเป็นเครื่องมือเพื่อให้ได้ผลประโยชน์สูงสุดนั้นไม่ได้ทำได้ง่าย ๆ การที่โคเว่นเปรียบเทียบว่ามันเป็นสิ่งที่ยากกว่าการออกไปซื้อกล้วยสักหวีก็เพราะโคเว่นต้องการชี้ให้เห็นว่าการใช้เงินเป็นแรงจูงใจอย่างเดียวนั้นไม่สามารถรับประกันผลสำเร็จที่ดีได้เสมอไป การจะเลือกใช้เงินเพื่อเป็นรางวัลให้ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องอาศัย “ความลุ่มลึกของเศรษฐศาสตร์ในตัวเราที่กำลังเผยโฉมออกมา” (Anusaksatian, 2012 : 27) ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์ในตัวเราแนะนำว่าควรให้เงินเป็นรางวัลเมื่อผลงานดีขึ้นตามความพยายามที่เพิ่มขึ้น ข้อที่สองให้เงินเป็นรางวัลถ้าแรงจูงใจภายในน้อย และข้อที่สามให้เงินเป็นรางวัลหากการทำงานแลกเงินเป็นที่ยอมรับของสังคม

ให้อีกด้านหนึ่งของแรงจูงใจ โคเว่นชี้ให้เห็นว่าหากต้องการจูงใจใครก็ตามจะต้องระวังมิให้เขารู้สึกว่าถูกควบคุม คำแนะนำของโคเว่นคือ “ต้องระวังการใช้เงินรางวัลกับคนที่รู้สึกว่าตัวเองสูญเสียการควบคุม... คนเราทุกคนจำเป็นต้องมีความรู้สึกที่ว่าตัวเองยังควบคุมอะไรได้บางอย่าง” (Anusaksatian, 2012 : 46) และ “การให้รางวัลกับการลงโทษมักไม่ได้ผลถ้าบุคคลที่

เกี่ยวข้องกับรัฐศึกษามัดมือชก” (Anusaksatian, 2012 : 48) คำแนะนำดังกล่าวแสดงให้เห็นชัดเจนว่าโคเว่นเน้นความสำคัญของความมีอิสระเสรีของปัจเจกบุคคลอย่างยิ่ง ในแง่ที่ต้องชื่นชมโคเว่นอยู่ไม่น้อยที่เดวิดที่พยายามชี้ประเด็นให้เห็นว่าวิชาเศรษฐศาสตร์นั้นมีพื้นฐานที่ความ “เสรี” ของปัจเจกบุคคลในการตัดสินใจเลือกทางเลือกต่าง ๆ ซึ่งนี่เองคือพื้นฐานแนวคิดของเศรษฐศาสตร์คลาสสิกและนีโอคลาสสิก

จากเรื่องแรงจูงใจและการควบคุมที่กล่าวมา ในตอนท้ายของบทที่สี่โคเว่นอธิบายเชื่อมโยงให้เห็นว่าการจัดการเรื่องแรงจูงใจที่ดีกับการสร้างความรู้สึกที่ตัวเองสามารถควบคุมสิ่งต่าง ๆ ได้ สามารถเข้ากันได้ดีกับระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม และในขณะเดียวกันก็ประณามระบบเศรษฐกิจสังคมนิยม ความว่า “ความดีของทุนนิยมประการหนึ่งที่ไม่ค่อยมีใครพูดถึงคือทุนนิยมจะผสมผสานรางวัลและการลงโทษหลากหลายรูปแบบ ทุนนิยมไม่ใช่คิดถึงแต่เงินอย่างเดียว แต่ยังเป็นระบบที่ดีที่สุดในการกระตุ้นแรงจูงใจภายในของคนเราเพื่อความเจริญก้าวหน้าของมนุษยชาติด้วย รวมทั้งทำให้คนรู้สึกที่ตัวเองมีอำนาจตัดสินใจ... ทุนนิยมเป็นเรื่องการรู้ว่าจะเปลี่ยนประเภทของแรงจูงใจที่ใช้เมื่อไหร่ และควรหยุดเลิกคิดถึงเงินตอนไหน ปัญหาของระบบสังคมนิยมแบบโซเวียตไม่ใช่แค่ระบบจูงใจที่ดียิ่งดีไม่พอเท่านั้น แต่ระบบจูงใจที่เลวยิ่งเลวเข้มข้นอีกด้วย” (Anusaksatian, 2012 : 65)

นำพิจารณาว่าในสายตาของโคเว่น ระบบสังคมนิยมแบบโซเวียตก็ยังต้องใช้แรงจูงใจในการดำเนินการเพราะนักเศรษฐศาสตร์กระแสหลักเชื่อว่าแรงจูงใจเพื่อให้มีชีวิตที่ดีเป็นธรรมชาติของมนุษย์ เพียงแต่ระบบสังคมนิยมแบบโซเวียตไม่สามารถสร้างแรงจูงใจแบบที่ดี ในทางตรงกันข้ามระบบสังคมนิยมโซเวียตกลับสร้างแรงจูงใจที่เลวขึ้นมาแทนที่

การให้อิสระเป็นแรงจูงใจของโคเว่นเช่นนี้ไม่เพียงแต่จะสามารถสืบสาวไปถึงพื้นฐานแนวคิดแบบเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิก หากแต่คำอธิบายเช่นนี้สามารถมองเห็นร่องรอยของแนวคิดแบบเศรษฐศาสตร์คลาสสิกแบบสมิธที่สนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบประกอบการเสรีได้ด้วย

ในตอนท้ายเล่ม โคเว่นปิดท้ายหน้าหนังสือของเขาด้วยข้อความว่า “วิญญาณนักเศรษฐศาสตร์ในตัวคุณมุ่งให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์เชิงปฏิบัติ แต่ในภาพใหญ่ก็ส่งเสริมสนับสนุนระเบียบแบบแผนอันดีของสังคมด้วยคุณเฝ้า ๑ หนังสือเล่มนี้เกี่ยวข้องกับชีวิตเรา แต่ดูให้ลึกซึ้งจะเห็นว่ายังเกี่ยวกับการสนับสนุนและส่งเสริมสังคมเสรีด้วย” (Anusaksatian, 2012 : 274)

ข้อความนี้สื่อความหมายเดียวกันกับสิ่งที่อดัม สมิธอธิบายเกี่ยวกับมือที่มองไม่เห็น (invisible hand) ในหนังสือ An Inquiry into The Nature and Cause of The Wealth of Nation เมื่อกว่า 200 ปีมาแล้ว ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายว่าผู้ที่ศึกษาเศรษฐศาสตร์เกือบทั้งหมดกลับจดจำได้เพียงแค่ว่าหนังสือเล่มดังกล่าวของอดัม สมิธมีชื่อว่า The Wealth of Nation ซึ่งการตัดชื่อในส่วนหน้าที่ว่า An Inquiry into The Nature ออกไปนั้นเป็นการตัดประเด็นเชิงปรัชญาที่สามารถนำไปสู่ข้อถกเถียงกันว่าความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวและกลไกตลาดเป็นธรรมชาติของมนุษย์(nature) จริงหรือไม่ เช่นเดียวกับที่หนังสือสำคัญอีกเล่มหนึ่งของสมิธที่มีชื่อว่า Theory of Moral Sentiment ซึ่งกล่าวถึงแรงจูงใจทางสังคมที่มนุษย์มีแนวโน้มที่จะเห็นใจผู้อื่น แต่ก็ถูกละเลยไปจากการศึกษาเศรษฐศาสตร์เช่นกัน

จึงไม่น่าจะเกินกว่าเหตุที่จะกล่าวว่า “นักเศรษฐศาสตร์ในตัวเรา” เป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่มีเหตุผลและตอบสนองต่อแรงจูงใจและเป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่ชื่นชมระบบทุนนิยมเสรีตามแบบของนักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกและนีโอคลาสสิกอีกด้วย

ความย้อนแย้งของนักเศรษฐศาสตร์ในตัวเราผู้ใช้วิธีการแบบเศรษฐมิติ

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งของเศรษฐมิติ (Econometrics) ซึ่งเป็นเครื่องมือหลักที่สำคัญในการศึกษาเศรษฐศาสตร์กระแสหลักก็คือ การใช้นัยสำคัญทางสถิติเป็นตัวแทนในการตรวจสอบนัยสำคัญที่แท้จริง (substantive significance) ของเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทั้ง ๆ ที่ นัยสำคัญทางสถิติไม่สามารถทดแทนนัยสำคัญที่แท้จริงในเชิงเศรษฐศาสตร์ได้อย่างสมบูรณ์ (Jirasathamb, 2020) หรืออาจพูดให้เข้าใจง่าย ๆ ได้ว่านักเศรษฐศาสตร์กระแสหลักมักจะเชื่อว่าพวกเขาสามารถเข้าใจความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ได้โดยใช้วิธีการทางสถิติเท่านั้น พวกเขาจึงไม่ละเลยและไม่สนใจที่จะหาคำอธิบายที่เป็นเหตุเป็นผลจากเงื่อนไขทางสังคมที่สลับซับซ้อนในชีวิตจริง ดังนั้นการศึกษาเศรษฐศาสตร์โดยใช้แบบจำลองเศรษฐมิติจึงมักพบกับปัญหาการละเลยตัวแปรสำคัญที่

เกี่ยวข้อง (Omission of a Relevant Variable) และการรวมเอาตัวแปรที่ไม่จำเป็นหรือไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในสมการ (Inclusion of an Unnecessary Variable) อยู่เสมอ ๆ ซึ่งทศพร ศิริสัมพันธ์ได้เน้นย้ำให้เห็นถึงข้อควรระวังในการนำเศรษฐมิติมาใช้กับงานวิจัยทางด้านนโยบายว่าการกำหนดตัวแปรอิสระในสมการจะต้องกระทำภายใต้กรอบทฤษฎี ถ้ากรอบทฤษฎีมีความถูกต้องแม่นยำ ก็จะช่วยลดปัญหาความผิดพลาดในการระบุตัวแปรอิสระ (Sirisampan, 1989) เช่นเดียวกับที่รูดดิกให้ความเห็นว่าวิธีการศึกษาของนักเศรษฐศาสตร์มักจะเป็นการตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่การหาคำตอบมากกว่าที่จะเป็นการพยายามหาสาเหตุที่รอบด้านของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม เช่นนักเศรษฐศาสตร์ชอบตั้งคำถามว่าเมื่อเกิดสถานการณ์ A ขึ้นแล้วจะนำไปสู่อะไร โดยที่สถานการณ์ A ที่มักพบในวิชาเศรษฐศาสตร์มีตัวอย่างเช่น การขึ้นหรือลงของอัตราดอกเบี้ย การเพิ่มหรือลดของปริมาณเงินในตลาดเงิน การเพิ่มหรือลดจำนวนแรงงานในตลาดแรงงาน การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของอุปทานสินค้าต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้นรูดดิกจึงเห็นว่าคำตอบที่นักเศรษฐศาสตร์นำเสนอจึงมักเป็นคำตอบที่ถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน เพราะสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมมักเกิดจากสาเหตุที่สลับซับซ้อนและเกี่ยวพันกันมากกว่าที่จะเกิดจากสาเหตุเพียงสาเหตุเดียว (Rodrik, 2021)

โคเว่นผู้ซึ่งพยายามออกตัวในบทแรกของหนังสือว่านักเศรษฐศาสตร์จะต้องสนใจบริบททางสังคมในการทำความเข้าใจกับพฤติกรรมและแรงจูงใจของผู้คนกลับไม่สามารถเข้าใจบริบททางสังคมได้จริง ๆ และกลายเป็นว่าโคเว่นก็ยังคงตกอยู่ในกรอบการอธิบายแบบเศรษฐมิติซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก

มีตัวอย่างมากมายในหนังสือเล่มนี้ที่แสดงให้เห็นว่าโคเว่นอธิบายด้วยตัวเองรวมถึงยกตัวอย่างคำอธิบายของนักเศรษฐศาสตร์คนอื่นเพื่อแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างความเป็นเหตุกับผลที่เกิดขึ้นในแบบที่ไม่ได้คำนึงถึงความสลับซับซ้อนและความหลากหลายของบริบททางสังคม

ในบทที่ห้าโคเว่นอ้างถึงงานวิจัยเรื่องการจับสาว โดยงานวิจัยชิ้นดังกล่าวให้อาสาสมัครอ่านและให้คะแนนประโยคจับสาวจำนวน 40 ประโยค ซึ่งผลปรากฏว่า “ประโยคจับสาวประเภทตลกไปกฮา ชมแบบไม่จริงจังหรือพาดพิงเรื่องบนเตียงไม่ประทับใจกรรมการผู้ให้คะแนน คำพูดที่แสดงความช่วยเหลือ ความมีน้ำใจ ชอบเล่นกีฬา มีวัฒนธรรมและฐานะมั่งคั่งจะได้คะแนนสูงทีเดียว” (Anusaksatian, 2012 : 112)

โคเว่นกล่าวว่าเขาเชื่อถือผลการทดลองนี้เพราะ “มันตรงกับสามัญสำนึกของเรา” ซึ่งนั่นหมายความว่าสามัญสำนึกของโคเว่นให้คุณค่ากับความมีน้ำใจ มีวัฒนธรรม และฐานะมั่งคั่งซึ่งเป็นค่านิยมแบบผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจทั่วไป ทำให้น่าคิดต่อว่าหากอาสาสมัครชุดดังกล่าวเปลี่ยนเป็นหนุ่มแวนซ์ สาวสก็อย หรือลูกหลานคนหาเช้ากินค่ำ คะแนนที่ให้กับประโยคจับสาวประเภทที่แสดงความมีน้ำใจและมีวัฒนธรรมจะยังคงสูงอยู่เหมือนเดิมหรือไม่ เพราะกลุ่มคนที่มีสถานะทางสังคมแตกต่างกันก็ย่อมจะมีค่านิยมที่แตกต่างกันไปด้วย กรณีตัวอย่างนี้จึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าวิธีการแบบเศรษฐมิติมีแนวโน้มที่จะละเลยมิติทางสังคมวัฒนธรรม ล่าพงเครื่องมือที่เรียกว่าเศรษฐมิติจึงไม่น่าจะเป็นเครื่องมือที่ดีในการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมเศรษฐกิจได้อย่างถูกต้อง เพราะในอาณาบริเวณที่มีบริบททางสังคมเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน มนุษย์ย่อมมีพฤติกรรมหรือมีวิถีชีวิตจิตใจที่แตกต่างกัน

ในบทที่ห้าโคเว่นนำเสนอในทำนองเห็นด้วยกับข้อเสนอของโรบิน แอนสันว่า “เงินที่เราใช้เพื่อดูแลสุขภาพเป็นเงินสูญเปล่า เนื่องจากแพทย์ฆ่าคนตายเท่า ๆ กับที่ช่วยชีวิตเอาไว้ ต่อให้ไม่มีแพทย์เราก็ยังมีชีวิตยืนยาวเท่าเดิม ฟังดูบ้ามาก แต่ข้อมูลสถิติต่าง ๆ ก็แสดงให้เห็นว่าไม่มีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการใช้จ่ายด้านการดูแลสุขภาพกับอายุเฉลี่ยที่คาดไว้ โรบินเชื่อว่าเรากำลังมุ่งหน้าสู่ระบบเศรษฐกิจหุ่นยนต์ซึ่งมีอัตราเติบโตที่คูณเกิน 300 เปอร์เซ็นต์ต่อปี แต่ทว่าค่าจ้างแรงงานอาจลดต่ำลงกว่าระดับที่ยังชีพได้” (Anusaksatian, 2012 : 123)

จากข้อความนี้จึงเห็นได้ชัดว่าโคเว่นเชื่อถือค่าสหสัมพันธ์จากสมการที่แสดงผลว่าค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่ออายุขัยเฉลี่ยที่คาดไว้ โคเว่นจึงกล่าวว่าหากใครต้องการสนับสนุนค่าใช้จ่ายด้านการดูแลสุขภาพก็จะต้องสามารถ “อธิบายให้กระจ่างว่า การส่งสัญญาณที่สูงเปล่านั้นมีเหตุผลสมควรอย่างไร และเราจะทนใช้ทรัพยากรสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์อย่างนั้นต่อไปได้หรือ” (Anusaksatian, 2012 : 123)

ตัวอย่างของกรณีสามัญสำนึกของเราค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพที่โคเว่นยกขึ้นมากล่าวถึงในหนังสือสวมวิญญาณนักเศรษฐศาสตร์จึงเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงจุดยืนและโลกทัศน์ของนักเศรษฐศาสตร์ในตัวโคเว่นที่เชื่อมั่นในเครื่องมือที่เรียกว่าเศรษฐมิติและละเลยองค์ประกอบที่หลากหลายของความเป็นมนุษย์ที่มีความแตกต่างหลากหลาย

อย่างไรก็ตามในบทที่สองโคเวนให้ข้อมูลกับผู้อ่านของเขาว่าในนิวยอร์กนักการทูตประจำยูเอ็นที่มาจากประเทศนอร์เวย์ สวีเดน แคนาดา ไอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ สหราชอาณาจักรและญี่ปุ่นโดนไบส่งจรรยาบรรณน้อยและไม่ค้ำค่าปรับ ในขณะที่นักการทูตจากคิวเวตและอียิปต์โดนไบส่งฐานจรรยาบรรณที่ห้ามจอตมากที่สุดเป็นอันดับ 1 และ 2 ตามมาด้วยประเทศ ซาอุดีอาระเบีย โมซัมบิก แอลเบเนีย แองโกลา เซเนกัลและปากีสถาน หลังจากให้ข้อมูลจากหลักฐานเชิงประจักษ์แล้ว โคเวนก็นำผู้อ่านของเขาไปสู่ข้อสรุปว่า “ยิ่งประเทศมีอันดับสูงเท่าไรในดัชนีคอร์รัปชันในประเทศ นักการทูตประจำยูเอ็นของประเทศนั้นยังมีใบสั่งที่ค้ำค่าระโนนครนิวยอร์กมากขึ้นเท่านั้น” (Anusaksatian, 2012 : 33) การอธิบายถึงเหตุซึ่งในที่นี้หมายถึงการเป็นนักการทูตจากประเทศที่มีดัชนีคอร์รัปชันสูงและผลซึ่งในที่นี้หมายถึงการมีใบสั่งซึ่งค้ำค่าระโนนครนิวยอร์กในลักษณะที่โคเวนอธิบายนี้แสดงให้เห็นถึงการใช่วิธีการแบบเศรษฐมิติเพื่ออธิบายหรือเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรเหตุและตัวแปรผล โคเวนอธิบายผลการศึกษาดังกล่าวว่าเป็นเพราะประเทศที่มีดัชนีการคอร์รัปชันสูงมักเป็นประเทศด้อยพัฒนาที่มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจการเมืองต่ำ โคเวนกล่าวว่า “ในประเทศเช่นนี้บุคคลจะไต่เต้าประสบความสำเร็จด้วยความสามารถตัวเองเป็นเรื่องยาก ยิ่งประเทศจนเท่าไรยิ่งเป็นไปได้มากกว่า นักการทูตเหล่านี้จะเคยตัวเพราะได้รับอภิสิทธิ์มาตลอดชีวิต” (Anusaksatian, 2012 : 33) และเน้นย้ำว่า “ส่วนนักการทูตจากคิวเวต อียิปต์ หรือซาอุดีอาระเบียมีความเป็นไปได้สูงว่าจะเคยทำมาหากินกับการคอร์รัปชัน อาศัยเส้นสายพรรคพวกของครอบครัวและทำผิดเบียดกฎหมายมาก่อนแล้ว พวกนี้จึงมองหัวจ่ายน้ำดับเพลิงเป็นของขางหูขางตา ไม่ใช่สมบัติสาธารณะที่เข้าร่วมกัน” (Anusaksatian, 2012 : 34) ไม่เพียงเท่านั้น โคเวนยังอธิบายต่อไปว่าการที่นักการทูตเหล่านี้ไม่เคารพกฎหมายในนิวยอร์กเป็นเพราะนักการทูตเหล่านี้ไม่ชอบประเทศอเมริกาด้วยการยกผลสำรวจของศูนย์วิจัยแห่งหนึ่งในปี 2002 ที่พบว่า “ประเทศที่มองสหรัฐอเมริกาในแง่ดีน้อยที่สุดได้แก่ อียิปต์ ปากีสถาน จอร์แดน ตุรกีและเลบานอน นักการทูตอียิปต์และปากีสถานติดหนึ่งในสิบประเทศที่ทำผิดกฎจรรยาบรรณสูงสุดทั้งคู่ หรืออีกนัยหนึ่งคือนักการทูตมีแนวโน้มจะจงใจประพฤติตัวเหลวไหลมากขึ้นหากเหยียดหยามเกลียดชังประเทศที่ตนพักอาศัย” (Anusaksatian, 2012 : 34)

เนื้อหาในส่วนนี้โคเวนมิได้อ้างงานวิจัยใด ๆ ประกอบการวิเคราะห์ของเขานอกจากข้อมูลเกี่ยวกับตัวเลขจำนวนใบสั่งและผลสำรวจเกี่ยวกับความนิยมประเทศสหรัฐอเมริกา คำอธิบายของโคเวนที่สรุปว่านักการทูตจากคิวเวต อียิปต์ และปากีสถานโดนไบส่งเป็นจำนวนมากกว่านักการทูตจากประเทศอื่น ๆ เป็นเพราะเป็นประเทศเหล่านี้มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจการเมืองต่ำ นักการทูตจากประเทศเหล่านี้ใช้อภิสิทธิ์จนเคยตัว และนักการทูตจากประเทศเหล่านี้เกลียดชังประเทศสหรัฐจึงไม่ต่างอะไรกับการที่นักเศรษฐศาสตร์ใช้เศรษฐมิติที่ละเลยตัวแปรที่เกี่ยวข้องและอาจรวมไปถึงการรวมตัวแปรที่ไม่จำเป็นเข้าไปในการวิเคราะห์ ซึ่งผลของมันอาจทำให้เกิดนัยสำคัญทางสถิติแต่หาได้มีนัยสำคัญที่แท้จริงในการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมเศรษฐกิจแต่อย่างใด

นอกจากนี้สิ่งที่น่าสนใจมากในเรื่องนี้คือโคเวนสรุปว่านิทานเรื่องไบส่งของเขาเรื่องนี้ต้องการชี้ให้เห็นว่า “บางทีคนเรามีปฏิกิริยาตอบสนองต่อแรงจูงใจอย่างเดียวกันแตกต่างกันมาก” ดังที่นักการทูตจากสวีเดนและอียิปต์ได้เอกสิทธิ์ทางการทูตเหมือนกัน แต่นักการทูตจากสองประเทศกลับมีพฤติกรรมต่างกัน ซึ่งอาจพิจารณาได้ว่านี่คือความย้อนแย้งในตัวเองของนักเศรษฐศาสตร์ในตัวเราผู้ใช้วิธีการแบบเศรษฐมิติผู้ซึ่งมีมุมมองว่ามนุษย์มีความเหมือนกันเป็นสากลจึงไม่จำเป็นต้องสนใจกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เพราะคำอธิบายที่ว่าคนเรามีปฏิกิริยาตอบสนองต่อแรงจูงใจอย่างเดียวกันแตกต่างกันมากแสดงให้เห็นว่าโคเวนสนใจปัจจัยด้านบริบทโดยคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายของสังคมวัฒนธรรมของนักการทูตแต่ละประเทศด้วย แต่ในอีกด้านหนึ่งมันก็แสดงให้เห็นถึงอคติของโคเวนที่มีต่อประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนาด้วย ดังนั้นหากมองอย่างพิจารณาแล้วก็จะพบว่า ซึ่งอคติดังกล่าวนี้จะได้กล่าวอย่างละเอียดในหัวข้อถัดไป

ความย้อนแย้งของนักเศรษฐศาสตร์ในตัวเราผู้เป็นอนุรักษนิยม

ดังได้กล่าวไปแล้วว่าโคเวนแอบประกาศจุดยืนและอคติของเขาไว้ในหลายโอกาส เช่นจากมุมมองที่มีต่อนักการทูตสวีเดนและนักการทูตคิวเวต จากมุมมองที่มีต่อคำพูดตลกโปกฮาเรื่องบนเตียงและคำพูดที่แสดงความมีวัฒนธรรม แต่ในบทที่แปดโคเวนประกาศจุดยืนความเป็นอนุรักษนิยมของเขาอย่างชัดเจนผ่านการยกตัวอย่างตลาดสินค้าหลากหลายประเภทที่ผุดขึ้นราวดอกเห็ดในสังคมสมัยใหม่ ดังข้อความที่ว่า

“แทนที่จะจีบผู้หญิงตัวเป็น ๆ ผู้ชายบางคนกลับชอบแฟนสาวในจินตนาการมากกว่า บางทีผู้ชายคนนั้นนี้อาจอยากเอาใจแม่ หรือต้องการรอดเพื่อนที่ทำงาน หรือทำให้แฟนเก่าหึง ทั้ง ๆ ที่ตอนนี้เธอก็อยู่กับผู้ชายคนอื่นไปแล้ว ที่เว็บไซต์ Imaginarygirlfriends.com ลูกค้าจะทำสัญญาเช่าแฟนสาวในจินตนาการ พอหมดสัญญาคุณก็มีหน้าที่บอกเลิกเธอ แฟนสาวจะเขียนจดหมายแสดงความเศร้าโศกคร่ำครวญขอให้คุณกลับมาคืนดี” (Anusaksatian, 2012 : 208) และ

“ผู้หญิงญี่ปุ่นบางคนพึงพอใจแค่ได้เป็นเจ้าของอวัยวะบางส่วนเท่านั้น ไม่ต้องการผู้ชายทั้งตัว พวกเขาจะซื้อ “หมอนรูปท่อนแขนของแฟนหนุ่ม” เอาไว้โอบรอบคอตัวเองเวลานอนตอนกลางคืน ส่วนหนุ่มญี่ปุ่นสามารถเลือกซื้อสินค้าเลียนแบบตักสตรีได้ เข้าใจว่าคงเอาไว้หนุนนอน ผู้ผลิตโฆษณาว่าตักเทียมเหล่านี้สามารถตอบสนองความต้องการตามสัญชาตญาณดิบได้ด้วย” (Anusaksatian, 2012 : 209)

ตลาดสินค้าเหล่านี้ถูกโคเวนเรียกว่าเป็นตลาดที่ปราศจากการแยกแยะผิดถูกชั่วดีหรือ “ตลาดที่ถือเอาความเลวเป็นพื้นฐาน” ซึ่งจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่น่ารังเกียจ การวิจารณ์ว่าตลาดเหล่านี้เป็นตลาดที่เอาความเลวเป็นพื้นฐานก็เพียงพอจะได้คำตอบว่านักเศรษฐศาสตร์ในตัวเราของโคเวนเป็นผู้ที่วิพากษ์แบบอนุรักษนิยม แต่ถ้าหากยังไม่ชัดเจนพอ ในตอนสุดท้ายของบทที่แปดนี้โคเวนได้เสนอแนะต่อผู้อ่านของเขาไว้ว่า

“ฝึกตัวเองให้ใช้ตลาดที่ดีและมีประโยชน์ซึ่งมีอยู่ดาษดื่น ลืมแฟนสาวในจินตนาการ หรือบริการของบริษัทรัสเซียที่ช่วยรับสมอ้างว่าคุณอยู่ที่ทำงานเวลานอกใจภรรยา สุดท้ายอย่าอวกแวกแม้จะเจอโสเภณีชาวเม็กซิกัน¹ ออกไปมองหารักแท้ที่โรแมนติกแบบเก่าดีกว่า” (Anusaksatian, 2012 : 203)

ข้อความนั้นจะเป็นข้อความที่ช่วยยืนยันและเน้นย้ำความเป็นอนุรักษนิยมที่แสนจะขัดแย้งในวิถีคิดของนักเศรษฐศาสตร์ในตัวเราที่ชื่นชมและยืนยันคุณค่าของความเป็นเสรีนิยมและตลาดเสรี แต่นักเศรษฐศาสตร์คนนั้นกลับไม่ยอมรับ “แฟนสาวในจินตนาการ” และ “หมอนรูปท่อนแขนของแฟนหนุ่ม” โดยมองว่าสิ่งเหล่านี้เป็นผลลัพธ์ที่น่ารังเกียจ ซึ่งเป็นวิถีคิดแบบอนุรักษนิยมที่ไม่ยอมรับการเลือกโดยเสรีของปัจเจก นักเศรษฐศาสตร์ในตัวเราจึงชวนให้ทุกคนออกไปมองหารักโรแมนติกแบบเก่าแทนที่จะไปหาซื้อสินค้าที่ “เอาความเลวเป็นพื้นฐาน”

นักการทูตจากประเทศด้อยพัฒนาในหัวข้อที่แล้วและสินค้าที่เอาความเลวเป็นพื้นฐานในหัวข้อนี้จะแสดงให้เห็นถึงอคติในตัวของนักเศรษฐศาสตร์ในตัวเราได้เป็นอย่างดี อคติที่คนในประเทศพัฒนามีต่อคนในประเทศด้อยพัฒนาเช่นประเทศเม็กซิโก อคติที่คนชั้นกลางและคนร่ำรวยมีต่อคนยากจน อคติที่พวกอนุรักษนิยมมีต่อคนอื่นในสังคมที่มีวิถีคิดแตกต่างจากตนเอง

คำแนะนำเรื่องการกุ้โลกของนักเศรษฐศาสตร์ในตัวเรา

นอกจากมุมมองทางด้านศีลธรรมแบบอนุรักษนิยมโคเวนยังแสดงให้เห็นว่านักเศรษฐศาสตร์ในตัวเรามีมุมมองต่อเรื่องการช่วยเหลือและตอบแทนสังคมด้วย ดังที่โคเวนบอกไว้ในบทที่หนึ่งว่า “สำหรับหนังสือเล่มนี้ เราจะเริ่มจากสิ่งใกล้ตัวก่อน เช่นงาน ความชอบ ความสัมพันธ์ส่วนตัวซึ่งเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจทั้งหมด ส่วนปฏิบัติการกุ้โลกต้องรอไปพูดกันในบทที่ 9” (Anusaksatian, 2012 : 17) ซึ่งในหัวข้อนี้จะเป็นการพิจารณาวิธีการกุ้โลกของนักเศรษฐศาสตร์ในตัวเรา

บทที่เก้าของหนังสือมีชื่อบทว่า “ช่วยโลกอย่างไรดี แจกของขวัญคริสต์มาสดีเพิ่มทุกบ้านก็ช่วยไม่ได้” (Anusaksatian, 2012 : 231) ซึ่งชื่อบทดังกล่าวนี้สามารถสะท้อนวิถีคิดแบบนักเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิกได้ชัดเจนว่าการ “แจกของขวัญ” ไม่ใช่หนทางที่ยั่งยืนในการแก้ปัญหาความยากจน

ในบทนี้โคเวนกล่าวว่า “เราต้องกล้าสู้ความจริงและแยกแยะให้ออกว่าต้องการทำความดีเพื่อส่วนรวมจริง ๆ หรือแค่อยากรู้สึกดีกับตัวเองกันแน่” คำกล่าวนี้ยังสะท้อนวิถีคิดในการกุ้โลกของโคเวนและนักเศรษฐศาสตร์ในตัวเราได้ได้ว่าการแจกของเป็นแค่เพียงการสร้างความรู้สึกดีให้ตัวเอง แต่ไม่ใช่หนทางในการช่วยแก้ปัญหาที่ยั่งยืน

โคเวนแนะนำว่าการทำความดีเพื่อส่วนรวมจริง ๆ มิใช่เพื่อให้ตัวเองรู้สึกดีคืออย่าให้เงินกับขอทานแต่จงให้กับ คนจนที่ไม่ได้คาดหวังเงินของคุณ โคเวนแนะนำเช่นนี้โดยให้เหตุผลว่ายิ่งให้เงินขอทานพวกเขา ยิ่งลงทุนลงแรงหนักขึ้นและจะยังมีคนอยากเป็น

¹ ตรงที่เป็นตัวเข้มเน้นโดยผู้เขียนบทความ

ขอทานเพิ่มขึ้นซึ่งในที่สุดแล้วเมื่ออุปทานของขอทานมีเพิ่มขึ้นจะทำให้ขอทานโดยรวมมีรายได้ลดลง ไม่ต้องสงสัยเลยว่าคำแนะนำเช่นนี้มีพื้นฐานมาจากหลักอุปสงค์อุปทานของวิชาเศรษฐศาสตร์แบบคลาสสิกและนีโอคลาสสิก

อย่างไรก็ตามโคเว่นเห็นว่าการขอรับบริจาคเช่นนี้มีข้อยกเว้นสำหรับองค์กรและมูลนิธิเพื่อการกุศล โดยโคเว่นยกตัวอย่างว่าคณะอุปการการเมโทรโพลิทันโอเปร่าของนครนิวยอร์กก็เป็นองค์กรที่พยายามจะแสวงหาเงินบริจาคเช่นเดียวกัน แต่การพยายามขององค์กรแห่งนี้อาจได้รับการสนับสนุน โดยเฉพาะการขอรับบริจาคเพื่อสนับสนุนกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคมที่ยังไม่ค่อยมีคนรับรู้เช่นการบริจาคเงินให้คณะแพทย์ผู้วิจัยโรคอุบัติใหม่ที่สังคมยังไม่ค่อยรู้จักเพราะผู้คนจะกระตือรือร้นกับผู้ป่วยรายใหม่ ซึ่งโคเว่นเน้นย้ำว่าการขอรับบริจาคเช่นนี้แตกต่างกับการบริจาคเงินให้ขอทานในอินเดียเพราะปัญหาขอทานในอินเดียเป็นที่รับรู้อย่างกว้างขวางอยู่แล้ว ด้วยตรรกะเช่นนี้โคเว่นจึงย้อนกลับมาเน้นย้ำอีกว่าไม่ควรให้เงินขอทานในอินเดียเพราะนั่นจะทำให้มีขอทานเพิ่มขึ้นและผู้คนในโลกจะยิ่งชินชากับปัญหาขอทานและเลิกสนใจ

ดังนั้นแทนที่จะให้เงินกับขอทาน โคเว่นเห็นว่าเราควรบริจาคเงินให้กับองค์กรการกุศลต่าง ๆ โคเว่นเห็นว่าเมื่อเราบริจาคเงินให้องค์กรการกุศลอย่างต่อเนื่องจะทำให้เรา “เสพติดการให้” และสิ่งนี้ก็จะทำให้โลกน่าอยู่ (Anusaksatian, 2012 : 241) โคเว่นยังเห็นว่าองค์กรการกุศลที่ดีจะไม่ประณามว่าผู้คนในสังคมเลวแม้ว่าพวกเขาจะไม่บริจาคเงินช่วยเหลือ ในทางตรงกันข้ามองค์กรเหล่านี้จะชื่นชมว่าเราดีหากเราให้เงินสนับสนุนพร้อมกับมอบเกียรติบัตรและโล่เกียรติยศให้เราเพื่อให้เรารู้สึกภาคภูมิใจ โคเว่นปิดท้ายคำแนะนำของเขาอย่างสวยงามว่า “ทำตัวให้คุ้นเคยกับความรู้สึกดี ๆ แบบนี้แล้วสนุกกับการให้ครับ” (Anusaksatian, 2012 : 241)

อีกหนึ่งกรณีที่สามารถสะท้อนให้เห็นมุมมองการกุศลของโลกของนักเศรษฐศาสตร์ในตัวเราก็คือการให้ทิปพนักงาน โคเว่นเสนอว่าการให้ทิปอาจทำให้เรารู้สึกเป็นคนดี แต่มันไม่ได้เป็นการช่วยเหลืออะไรสังคมเลยเพราะ “คนที่รับทิปมีงานทำอยู่แล้ว ทิปส่วนใหญ่ให้กันในประเทศที่เทียบแล้วจัดว่าร่ำรวย คนหนุ่มสาวที่รับทิปอาจมีรายได้ในปัจจุบันต่ำแต่มีอนาคตไกล พวกเขาอาจไม่ร่ำรวยเป็นมหาเศรษฐีกันทุกคน แต่ถกการอะไรที่เราต้องไปช่วยพวกเขา?” นอกจากนี้โคเว่นยังให้เหตุผลที่ “หยิบออกมาจากกล่องอุปกรณ์ประจำตัวนักเศรษฐศาสตร์” (Anusaksatian, 2012 : 261) ว่าในตลาดที่มีการแข่งขันกันสูงพนักงานจะมีรายได้เท่ากับค่าจ้างในราคาตลาด จึงไม่มีทางที่พนักงานจะมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการให้ทิป เพราะเจ้าของร้านจะลดค่าจ้างลง สุดท้ายจะกลายเป็นว่าเจ้าของร้านต่างหากที่จะได้ประโยชน์จากการให้ทิปของเรา

เป็นเรื่องน่าเศร้าที่นักเศรษฐศาสตร์ในตัวโคเว่นมักจะอ้างถึงกลไกตลาด หรือที่โคเว่นตั้งชื่อให้อย่างไพเราะว่า “เหตุผลที่หยิบออกมาจากกล่องอุปกรณ์ประจำตัวนักเศรษฐศาสตร์” (Anusaksatian, 2012 : 261) โดยไม่ได้สนใจที่จะพิจารณาถึงส่วนข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างรอบด้าน ข้อจริงพบว่ามีหลายประเทศที่ยังยากจนหรือในประเทศกำลังพัฒนาพบว่าผู้คนที่ทำงานในภาคบริการไม่ว่าจะเป็นพนักงานเสิร์ฟในร้านอาหารหรือพนักงานเติมน้ำมันในสถานีบริการน้ำมันที่หัวงักเล็ก ๆ น้อยจากลูกค้ามิได้เป็นคนหนุ่มสาวอนาคตไกล ในกรณีของประเทศไทยมีงานศึกษาหลายชิ้นพบว่าโดยส่วนใหญ่อายุของพนักงานบริการในสถานีบริการน้ำมันและพนักงานเสิร์ฟในร้านอาหารขนาดกลางและขนาดเล็กจะอยู่ระหว่าง 25-35 ปี คนกลุ่มนี้จึงไม่อาจเรียกได้ว่าอย่างเต็มปากว่าเป็นคนหนุ่มสาว ในขณะที่เกือบทั้งหมดมีระดับการศึกษาอยู่ในขั้นมัธยมศึกษาจึงไม่อาจคาดหมายได้ว่าคนเหล่านี้จะมีอนาคตที่สวยหรู ข้อมูลจากการศึกษาจึงพบว่านายจ้างจำนวนไม่น้อยที่จ่ายค่าจ้างเท่ากับหรือต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำโดยไม่สนใจว่าพนักงานจะได้รับทิปหรือไม่ ดังนั้นการได้รับทิปจากลูกค้าจึงเป็นช่องทางเพิ่มรายได้ที่สำคัญไม่น้อยของพนักงานเหล่านี้ (Chantawong, 2007; Sornsawad & Boonyoo, 2021; Weesapen et al., 2012)

อย่างไรก็ตามประเด็นสำคัญในหัวข้อนี้อยู่ตรงที่ว่านักเศรษฐศาสตร์ในตัวโคเว่นหรือที่โคเว่นพยายามบอกกับผู้อ่านว่าคือนักเศรษฐศาสตร์ในตัวเรากุณมีมุมมองและวิธีการในการช่วยเหลือสังคมอย่างไร จากสองกรณีตัวอย่างนี้คือเรื่องการให้เงินขอทาน และเรื่องการให้ทิปกับพนักงานก็พอจะสรุปได้ว่านักเศรษฐศาสตร์ในตัวเราเชื่อมั่นในกลไกตลาดอย่างยิ่ง การให้เงินบริจาคกับขอทานจึงไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาเพราะกลับจะยิ่งสร้างอุปทานของขอทานให้มากขึ้น และการให้ทิปพนักงานเสิร์ฟไม่ได้ทำให้พนักงานเสิร์ฟมีรายได้เพิ่มขึ้นเพราะนายจ้างจะลดค่าจ้างลงจนรายรับรวมของพนักงานเสิร์ฟซึ่งหมายถึงค่าจ้างบวกกับทิปจะมีเท่ากับค่าจ้างตามกลไกตลาดเท่านั้น ในขณะที่การบริจาคเงินให้องค์กรการกุศลที่มีชื่อเสียงน่าเชื่อถือสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดอนุรักษนิยมแบบคนชั้นกลางและคนร่ำรวยที่จะรู้สึกมีความสุขและรู้สึกดีกับการบริจาคให้กับผู้ที่สมควรจะได้รับ ซึ่งแน่นอนว่าย่อมไม่ใช่ทั้งขอทานและพนักงานเสิร์ฟ

แม้โคเว่นจะเห็นด้วยกับการให้เงินบริจาคกับองค์กรการกุศลที่มีชื่อเสียง แต่โคเว่นก็ยังเห็นว่ามีความผิดที่ดีกว่าในการต่อสู้กับปัญหาความยากจน ซึ่งสิ่งนั้นจะซ่อนอยู่ในข้อที่สิบที่มีชื่อว่า “นักเศรษฐศาสตร์ในตัวคุณกับอนาคตของอารยธรรม” (Anusaksatian, 2012 : 271)

ในบทที่สิบโคเว่นได้บรรยายให้เห็นถึงความมั่งคั่งของเศรษฐกิจแบบตลาดเสรี เป็นความมั่งคั่งที่สามารถช่วยกู้โลกได้ด้วย ความว่า “เวลาที่ตลาดและคุณค่าของมนุษย์ทำงานสอดประสานกัน ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจะมากมายมหาศาล เศรษฐกิจแบบตลาดและทุนนิยมเป็นสองปัจจัยอันยิ่งใหญ่ที่เอื้อต่อการเจริญก้าวหน้าของอารยธรรม ชีวิตเรากู่วันนี้สะดวกสบาย ไม่ต้องทำงานหนักให้สุขภาพทรุดโทรมหรือเผชิญปัญหาการขาดอาหารเรื่อง...” (Anusaksatian, 2012 : 271)

ภาพฝันอันสวยงามนี้ถูกกล่าวถึงอยู่บ่อยครั้งนับตั้งแต่การปฏิวัติอุตสาหกรรมในศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา แต่หากจะมีใครสักคนตั้งคำถามกับนักเศรษฐศาสตร์ในตัวเราว่าอะไรจะอธิบายการเกิดขึ้นและดำรงอยู่ของขบวนการในอินเดียในบทก่อนหน้าได้อย่างไร และเพราะเหตุใดจึงยังมีผู้คนที่ใช้ชีวิตอยู่อย่างยากลำบากในชุมชนแออัดหลายต่อหลายแห่งทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท นักเศรษฐศาสตร์ในตัวเราที่ไม่เคยสนใจเรื่องของโครงสร้างของอำนาจทางเศรษฐกิจการเมืองที่ไม่เท่าเทียมกันก็จะตอบเราได้อย่างมั่นใจว่าเป็นเพราะคนเหล่านั้นงอมืองอเท้าไม่ยอมดิ้นรนหรือไม่ก็ดิ้นรนแล้วแต่เป็นเพราะพวกเขาเหล่านั้นมีผลิตภาพแรงงานต่ำเกินไป

จากคำอธิบายเช่นนี้ผู้คนมากมายจึงสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมที่เต็มไปด้วยความเหลื่อมล้ำได้อย่างไม่ตะขิดตะขวงใจ เพราะยอมเป็นความผิดหรือไม่ก็เป็นเพราะความไร้ความสามารถของคนยากจนเหล่านั้นเองที่ทำให้พวกเขาที่ยากจนอยู่นอกจากนี้เรายังสามารถสร้างความรู้สึกดีให้กับตัวเองด้วยการทำตามคำแนะนำของนักเศรษฐศาสตร์ในตัวเราที่บอกให้ผู้คนพยายามใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าด้วยการช่วยเหลืองานสาธารณะบ้างเป็นครั้งคราว บริจาคเงินเพื่อการกุศลบ้างเป็นบางครั้ง ให้ความช่วยเหลือเพื่อนฝูงและครอบครัวให้เจริญก้าวหน้า

สรุปใจหมายของนักเศรษฐศาสตร์ในตัวเรา

สฤณี อาชวานันทกุลเขียนขึ้นชมโคเว่นไว้ในส่วนแทนคำนำสำนักพิมพ์ว่า “ไทเลอร์ โคเว่นหัวหน้าหอนักเศรษฐศาสตร์รุ่นใหม่ไฟแรงกำลังใส่หัวใจที่หล่นหายคืนให้กับวิชาเศรษฐศาสตร์... ไม่ใช่แค่เศรษฐศาสตร์สัตว์เศรษฐกิจ หากแต่เป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่มีหัวใจ ผู้มองเห็นความสำคัญของสามัญสำนึก”

คำชื่นชมดังกล่าวของสฤณีมาจากเนื้อหาในหนังสือของโคเว่นเล่มนี้ตั้งใจที่จะใช้ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์เพื่ออธิบายชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้คนที่ใช้ชีวิตจริง ๆ แตกต่างไปจากแนวคิดเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิกตามตำราเรียนที่มุ่งแสวงหาจุดสมดุลหรือจุดดุลยภาพด้วยวิธีการของคณิตศาสตร์บนหน้ากระดาษเท่านั้น สฤณีจึงเห็นว่าโคเว่นได้ใส่หัวใจลงไปให้วิชาเศรษฐศาสตร์ด้วย

อย่างไรก็ตามนักเศรษฐศาสตร์ในตัวเราที่โคเว่นพยายามใส่หัวใจลงไปนั้น ก็ยังคงเป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่ใช้เครื่องมือแบบเศรษฐมิติในการหาคำตอบและกลไกตลาดเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา ในขณะที่หัวใจของนักเศรษฐศาสตร์คนนั้นก็หัวใจแบบอนุรักษนิยมที่มุ่งรักษาโลกแบบเก่าและสถานะทางสังคมของผู้ได้เปรียบแบบที่เป็นมาและเป็นอยู่เอาไว้ เนื่องจากหัวใจแบบอนุรักษนิยมนั้นเห็นว่าสิ่งที่เป็นอย่างนี้คือความถูกต้องและงดงาม นักเศรษฐศาสตร์ในตัวเราผู้มีหัวใจแบบอนุรักษนิยมอาจมองเห็นและรู้สึกสงสารคนยากจน แต่ในขณะที่เดียวกันก็จะคิดว่าเป็นเพราะคนจนเหล่านั้นทำตัวเองให้จน เช่น เพราะไม่มีทรัพย์สินหรือไม่ขวนขวาย ดังนั้นนักเศรษฐศาสตร์ผู้มีหัวใจจึงบริจาคเงินเป็นบางครั้งเพื่อช่วยเหลือคนจนเหล่านั้น ในขณะที่เดียวกันก็จะยืนยันว่าหากต้องการแก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนก็ต้องพัฒนาระบบตลาดเสรีให้ทำได้อย่างได้อย่างเต็มรูปแบบ

ท้ายที่สุดเมื่อโคเว่นปิดบทสุดท้ายของหนังสือด้วยข้อความที่ว่า “อนาคตของอารยธรรมขึ้นอยู่กับความรอบคอบมัธยัสถ์ การมองตนเองทั้งในด้านดีและด้านลบ ความเชื่อในคุณค่าที่สูงกว่าตัวเอง และภูมิปัญญาที่จะดำเนินชีวิตประจำวันอย่างชาญฉลาด” (Anusaksatian, 2012 : 274) ก็น่าจะเป็นที่ชัดเจนแน่นอนรวมถึงเป็นเรื่องที่น่าเสียดายว่านักเศรษฐศาสตร์ในตัวเราผู้มีหัวใจในแบบของโคเว่น มองไม่เห็นปัญหาเชิงโครงสร้างและปัญหาเชิงปรัชญาที่อธิบายถึงความสมเหตุสมผลในการจัดแบ่งผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตซึ่งเป็นต้นตอและนำไปสู่ปัญหาใหญ่อย่างเรื่องความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคม

นักเศรษฐศาสตร์ในตัวเราในแบบที่โคเว่นเสนอ แม้จะมีอุปสรรคในด้านการช่วยให้หัวใจเพิ่มลงไป ในวิชาเศรษฐศาสตร์ทำให้วิชาเศรษฐศาสตร์ลดความแข็งแกร่งและทำให้ผู้คนสามารถเข้าถึงวิชาเศรษฐศาสตร์ได้มากขึ้น แต่หัวใจดวงนั้นก็เป็หัวใจแบบอนุรักษ์นิยมที่มองว่าเป็นความผิดของผู้ยากไร้เองที่ไม่ได้ใช้ชีวิตอย่างรอบคอบและมีธยัสถ์ เอาแต่กล่าวโทษผู้อื่น และไม่ศรัทธาในคุณธรรมที่สูงส่งใด ๆ นักเศรษฐศาสตร์ในตัวเราตามแบบของโคเว่นจึงยังมีใช้คำตอบที่มีพลังในการสร้างความเท่าเทียมและเสรีภาพที่แท้จริงได้

References

- Chunwong, K. (2007). *Quality of Work Life of Service Workers in Service Gas Stations in Meong Pathumthane District, Pathumthane Province*. Master Thesis, M.A. in Social Sciences for Development. Dhonburi Rajabhat University. (In Thai)
- Cowen, T. (2012). *Discover Your Inner Economist*. (O. Anusaksatian, Trans.). Bangkok: Matichon. (In Thai)
- Jirasatthum, N. (2020). Economic Epistemology and Postmodern Critiques. *Journal of the Philosophy and Religion*, 5(1), 34-61. (In Thai)
- Peampongsan, P. (1995). *Political Economy Worldview and Chang*. Bangkok: Center of Academic service, Faculty of Economics, Chulalongkorn University. (In Thai)
- Rodrik, D. (2021). *How Economists and Non-Economists Can Get Along*. Retrieved 25 Mach 2021, from <https://www.project-syndicate.org/commentary/economists-other-social-scientists-and-historians-can-get-along-by-dani-rodrik-2021-03>
- Sirisampan, T. (1989). *Econometric in Research Policy*. *Journal of Social Sciences*, 26(1), 39-54. (In Thai)
- Sornsawad, P. & Boonyu, T. (2021). The Mediation Effects of Quality of work life toward Work Happiness of Staff in a Petroleum Station in Samut Sakhon Province. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*, 7(11), 123-136. (In Thai)
- Teeratayakeenan, K. (1984). *Kaensan Khong Setthasat*. [Core of Economics]. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Weesapen, S. & Others. (2012). Factors Related to the Quality of Work Life and Social Protection of Informal Workers: A Case Study of the Restaurant Employees in Warinchamrab Municipality, Ubon Ratchathani Province. *Journal of Humanity and Social Science*, 3(1), 99-115. (In Thai)